

EL PACTISME EN LES RELACIONS CATALUNYA-ESPANYA

Sepharad

JORDI FONT / Llicenciat en geografia i història

AVUI, 17 de gener del 2010

No fa gaire, Jordi Pujol anunciava la mort de Sepharad, l'Espanya imaginada per Espriu, que "comprèn i estima les raons i les parles diverses dels seus fills". El somni federalista, vaja. No és que Pujol l'hagués tingut mai, aquest somni. Per això, les seva elegia s'assembla massa a les llàgrimes del cocodril. En el seu moment, lluny de plantejar cap projecte per a Espanya, va trobar *acomodo* en la famosa *conllevancia* orteguiana -n'hi ha prou amb suportar-se- i es va limitar a fer la viu-viu, mentre defugia la plasmació de la força comuna del catalanisme, cosa que li permetia patrimonialitzar el país i llançar anatemes contra els altres catalanistes. El pa de cada dia eren les negociacions circumstancials amb Madrid, en les quals no sempre quedava clar a quin cove anaven a parar els peixos. Aquesta manera de fer va pesar greument sobre la cultura difusa espanyola, on plovia sobre mullat: al tòpic del corredor de comerç, interessat només a col·locar la seva mercaderia, s'hi afegia ara el regateig polític sense nord, aliè a tota coherència de conjunt. Aquesta és una de les claus de la catalanofòbia que ens ha sobtat amb una virulència inquietant i que és el preuat or negre de la demagògia espanyolista.

EL PACTISME DE SALVADOR ESPRIU o de Joan Maragall, el seu diàleg franc i dur amb Espanya, respon a una visió humanista de les coses: només la llibertat i la unió fraterna i plural tenen sentit entre els humans. Res a veure amb l'"esperit de la nació" herderià ni amb el nacionalisme

abstracte, com es van encarregar de denunciar en el seu moment alguns guardians de les essències a propòsit de *La pell de brau*.

AQUEST PACTISME HA ESTAT sempre definitori de la manera de fer catalana, fins al punt de constituir un senyal d'identitat nacional: la concepció del poder com a realitat no absoluta, sinó pactada entre components heterogenis. Des del "pacte amb el sobirà" i l'estructura confederal de la Corona Catalano-aragonesa fins al federalisme dels nostres dies, tot passant per l'austriacisme de l'Estat compost, derrotat el 1714; pel Pacte de Tortosa (Catalunya, València, Balears i Aragó) en favor de la República Federal, promogut per Valentí Almirall el 1869; per l'Estat català dins de la República Federal intentat l'any 1873; per la idea de l'Espanya Gran, definida per Prat de la Riba, massa a la mida de la mera negociació d'aranzels; per la República Catalana com a Estat integrant de la Federació Ibèrica que proclamava Macià el 1931; per la mutació d'aquesta en Generalitat de Catalunya, previ acord amb la República Espanyola; per l'Estat català dins de la República Federal proclamat per Companys el 1934; pel pacte constituent de 1978 i l'Estatut de 1979; pel projecte federalista del socialisme català a partir de 1984; i, finalment, pel pacte estatutari de 2003, amb un important augment competencial i financer, que fa camí cap a l'Estat plurinacional.

UN PACTISME QUE, ALMENYS per als federalistes i els independentistes, mai no ha volgut dir supeditació, sinó responsabilitat democràtica envers el conjunt espanyol. Un pactisme que ha partit sempre dels lligams poderosos que estableix la realitat: el nexa entre la indústria catalana i el proteccionisme estatal, la consciència que democràcia espanyola i autogovern català són u, el fet que la meitat dels catalans té avui arrels

als pobles germans i que no és gens convenient jugar a escindir l'ànima de ningú...

ESTEM EN UN MOMENT DE CRISI en la relació amb Espanya, però pot ser una crisi de creixement. Els independentistes i els que només fan la viu-viu no haurien de precipitar-se ni cremar etapes en solitari: lluir el mallot groc pot fer patxoca, però el que compta, en aquesta cursa, és que l'equip arribi compacte, sense fissures que puguin malmetre la nació. El federalisme és a l'ull de l'huracà, perquè s'oposa a les inèrcies i perquè és la solució ineludible. Espanya ho va sabent. Com diu López Burniol, la solució del "problema espanyol" es diu "federalisme o autodeterminació". El cercle es tanca i la pregària/exigència dels poetes és de nou sobre la taula, formulada políticament pel nou Estatut, amb més intensitat que mai. No agrada als herderians d'aquí ni d'allà, però la solució, fàcil o difícil, es diu Sepharad.